

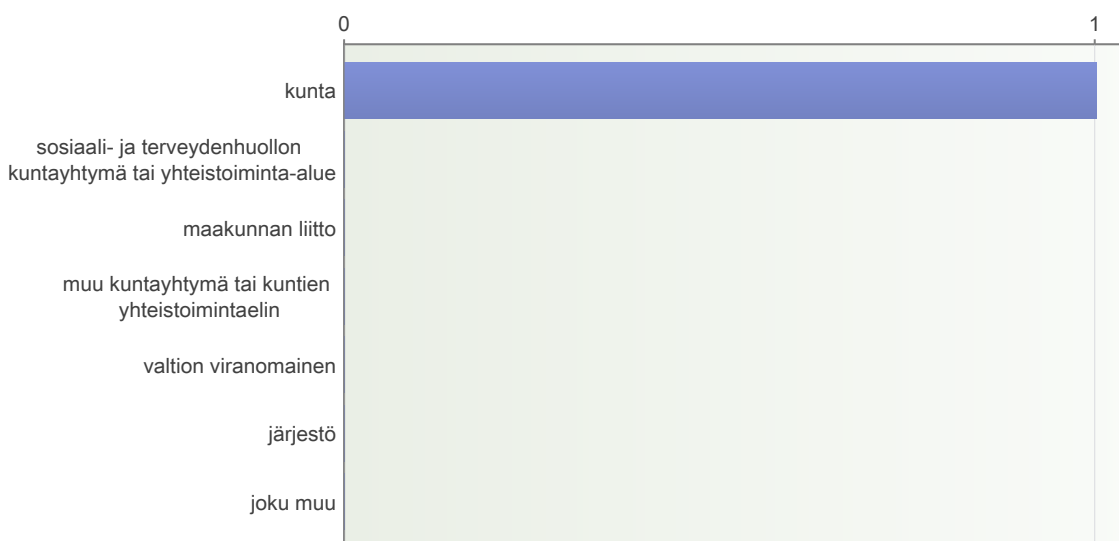
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Hämeenlinnan kaupunki	Merja Mäntylä ja Virpi Nummela	merja.korhonen@hameenlinna.fi	7.11.2016	Hämeenlinnan kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei kantaa

Uudistus voi parhaimmillaan luoda edellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuuden parantamiselle.

Pelkällä hallintomallin uudistamisella ei yksin voida kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja. Maakuntien koossa, resursseissa ja alueellisissa olosuhteissa on huomattavia eroavuuksia, ja tästä johtuen väestön terveys- ja hyvinvointierot saattavat maakuntauudistuksen jälkeen jopa kasvaa joiltain osin kaventumisen sijasta.

Kunnalla tulee olla edellytykset terveydenedistämistyöhön, koska keskeistä on panostaa joidenkin kansansairauksien ehkäisyyn. Ilman tällaista panostusta terveydenhuoltomenojen kasvun hallinta ja väestön terveyserojen vähentäminen on vähintäänkin haasteellista. Tulevalla rahoitusmallilla ja valtionosuusjärjestelmän muutoksilla on ratkaiseva merkitys kuntien toimintaedellytyksiin tältä osin.

Erilaisissa kunnissa on terveyden edistämisessä piirteitä, jotka tulee ottaa huomioon valtionosuuksien laskennallisissa perusteissa. Tällaisia erityispiirteitä voivat liittyä esim. nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyteen, maahanmuuttoon ja asumiseen.

Valinnanvapausmalli tulee valmistella siten, että se ei johda rajallisten resurssien kohdentumiseen laajenevasti käyttäjärhyimiin, joilla on jo ennestään hyvät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut. Valinnanvapausmallin käytännön toteutuksen ja niveltämisen kokonaisuudistukseen täytyy tapahtua suunnitelmallisesti ja sisältää riittävän ennakoivat vaikutusarviointit erityisesti palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei pääosin

Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä valtakunnallisia satsauksia kuntien tekemään terveydenedistämistyöhön. Tältä osin esitys on puutteellinen.

Kokonaisuutena palvelun järjestämisen integraatio kokoamalla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu ja julkinen tuottamisvastuu tarjoaa mahdollisuuksia resurssien käytön tehostamiselle, päällekkäisyyksien poistamiselle sekä tehokkaille palveluprosesseille.

Kustannusten kasvun hillinnän kannalta kokonaisuuteen liittyy kaksi merkittävää tekijää: vapaan valinnan toteutusmalli sekä tulevaisuuden palvelulupauksen sisältö. Vapaa valinta tulee toteuttaa siten, että palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus rajataan maakunnan tai sen palvelulaitoksen toteutettavaksi viranomaistyöksi. Mikäli vapaan valinnan toteuttamismallissa palvelutarpeen arvio irrotetaan järjestämis- ja rahoitusvastuusta joltakin osin tai kokonaan, tulevat kustannukset todennäköisesti kasvamaan.

Palvelulupauksessa tulee ottaa kantaa siihen, ketä hoidetaan, millä omavastuusuudella ja mitä hoitoja, lääkkeitä ja menetelmiä julkisen palvelutarjonnan piiriin kuuluu. Jos maakuntien rahoituksen taso on oikeassa suhteessa palvelulupaukseen, kustannuskehityksen taittaminen on tältä osin mahdollista. Palvelulupauksen määrittelyyn tarvittaisiin kansallinen poliittinen yhteisymmärrys terveydenhuollon ja erityisesti erikoissairaanhoidon osalta.

Säästötavoitteet ovat liikaa lakiperäistetty. Ohjauksen pitäisi tapahtua julkisen talouden suunnitelman sekä maakunnan talousohjelman tavoitteiden ja keinojen kautta vuosittain. Oletettu kustannuskehityksen perusura sisältää vuosittaisen inflaation 2 %. Tällainen pitkän aikavälin inflaatiotason mekaaninen sementointi säästötavoitteen vertailu-uraan voi johtaa siihen, että kustannusten kulmakertoimen loiventamisen sijasta joudutaan aidosti leikkaamaan kustannuksia kolmella miljardilla edellisvuosien tasosta.

Maakuntarahoituksen mekaaniset lakiin sidotut ja ennakkoon lukkoon lyödyt leikkurit eivät ole toimiva ratkaisu. Julkisen talouden suunnitelman ja maakuntatalousohjelman yhteydessä voidaan vuosittain päättää olosuhteisiin sopeutetuista toimenpiteistä säästötavoitteen saavuttamiseksi.

Rahoitusuudistus koskettaa myös kuntataloutta. Kattavat laskelmat uuden kunnan talouden kestävyyydestä puuttuvat uudistuksesta. Kokonaisuudessa laskennallisesti uusien kuntien vuosikate ei muutu mutta useiden kuntien talous tulee kärsimään heikentyneestä toiminnan ja investointien rahavirrasta ja kasvavasta velkaantuneisuudesta suhteessa heikentyvään taseeseen. Uudistuksen rakennejärjestelyt aiheuttavat kunnille kustannuspaineita siirtymävaiheessa ja kuntien investointimahdollisuuksien heikkeneminen vaikuttaa kielteisesti kokonaistalouden

kehitykseen.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei pääosin

Esityksen mukaan perustettavissa maakunnissa on kysymys perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetystä itsehallinnosta kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, josta säädetään lailla. Esitykseen sisältyvä lainsäädäntö kuitenkin rajoittaa itsehallintoa merkittävästi. Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen.

Maakunnista on kuitenkin tarkoitus luoda vahvoja organisaatioita. Maakunnat ovat keskimäärin huomattavasti kuntia suurempia sekä kooltaan että taloudeltaan. Tästä huolimatta maakuntien itsehallinto tulee olemaan selvästi kunnallista itsehallintoa heikompaa. Tehtävien siirtyessä kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnille niiden itsehallinnollinen ohjaus heikkenee. Maakuntien itsehallinto on lakiesityksissä tiukassa valtion ohjauksessa. Lakiesitysten pohjalta maakuntien itsehallinto on rajattu liian suppeaksi ja tätä kautta myös maakuntien itsenäisyyttä tarkoituksenmukaisimpien ratkaisujen toteuttamiseksi rajoitetaan liikaa.

Maakuntien päätösvallan kapeus suhteessa suorilla vaaleilla valittuun valtuustoon muodostaa siis jo lähtökohtaisesti legitimitteettiongelman demokratian näkökulmasta. Vaaleilla valitut päättäjät tulevat olemaan vahvassa valtion (ministeriöiden) ohjauksessa. Itsehallinnolliset organisaatiot ovat hallinnollisessa ajattelussa tähän asti edustaneet päätösvallan hajauttamista. Nyt maakunnat tulevat olemaan työvälineitä lähinnä vahvistettaessa valtion ohjausta.

Valtionohjauksen tulisi Hämeenlinnan kaupungin mielestä keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin. Sen sijaan palveluita koskevat operatiiviset ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävät asiat tulisi jättää maakuntien päätösvaltaan. Maakuntien itsehallinnon näkökulmasta keskeisiä ongelmakohtia esityksessä ovat seuraavat:

-rajoitettu oikeus päättää palveluiden tuotantotavasta (valtioneuvoston päätösvalta yhteistoimintasopimuksissa ja palvelurakenteen ohjauksessa, laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden markkinoille vienti ja yhtiöittämisvelvollisuus sekä maakunnan palvelulaitos)

-rajoitettu oikeus päättää sisäisestä hallinnostaan (mm.maakunnan palvelulaitos, valtakunnalliset palvelukeskukset ja delegointivelvollisuudet)

-rajoitettu oikeus sopia (työnjako ja yhteistyö kuntien kanssa, valtakunnallisten in-house yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, lainanotto-oikeus)

-erityisesti järjestämislakiin sisältyvät valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa ja ohjauksen asetusperusteisuus

-investointien ohjaus

-maakuntalain erittäin tiukat maakunnan alijäämän kattamisvelvollisuudet yhdistettynä ahtaaseen julkisen talouden rahoituskehyykseen (maakuntien rahoituslakiin kirjattu 3 mrd. euron säästövelvoite) ja maakuntien

arviointimenettelyn käynnistäviin kriteereihin

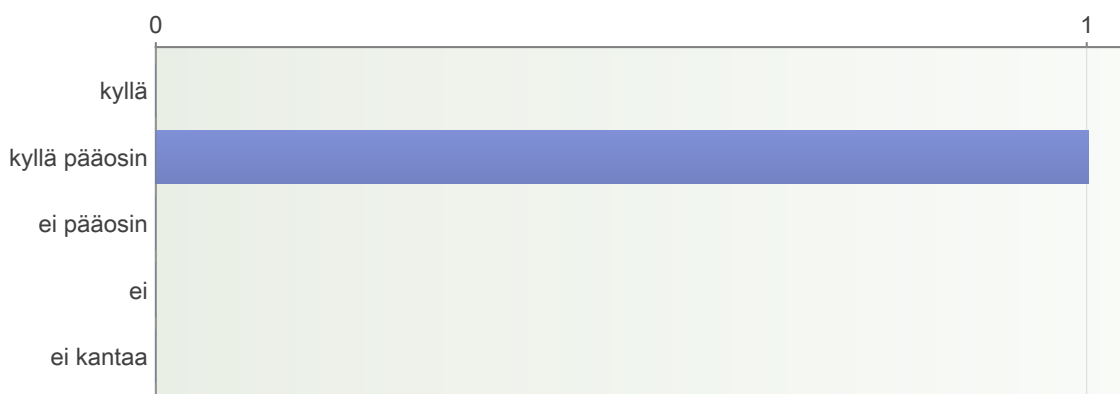
-maakuntien sitominen valtakunnallisten palvelulaitosten käyttöön

Maakuntien itsehallintoon vaikuttaa lisääntyvän valtionohjauksen lisäksi laajan valinnanvapauden mukanaan tuoma markkinaohjaus. Yleisemminkin ehdotetussa rakenteessa perinteinen hallinnollinen ohjaus väistyy ja siirrytään huomattavasti aikaisempaa enemmän markkinoiden kautta tapahtuvaan ohjaukseen, sopimusohjaukseen ja omistajaohjaukseen. Ohjaus- ja johtamisjärjestelmän kokonaisuus ja sen vaikutukset uudistukselle asetettuihin maakuntien toimintaan ja kansanvaltaisuuteen liittyvien tavoitteiden toteutumiseen hahmottuvat esityksessä huonosti.

Asukkaiden osallistumisoikeuksia koskeva sääntely maakunnissa vastaa kuntalain sääntelyä. Maakuntavaltuuston tulee luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle. Ehdotus maakuntalaiksi antaa siihen toimivat puitteet.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

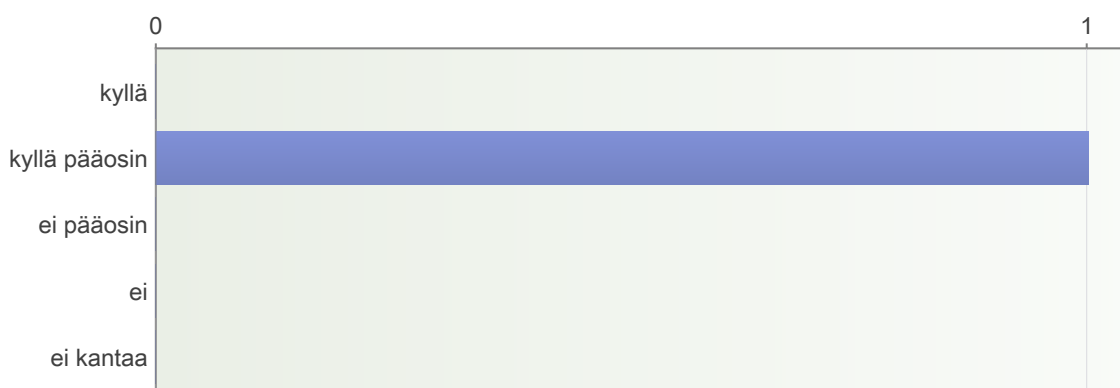
- Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista (valtuusto, maakuntahallitus ja niiden tehtävät sekä oikeus hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta), luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja ne antavat hyvän ja kuntatasolla koetellun pohjan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Ehdotettu sääntely palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erottamiseksi eri tason yhtiöittämisveloitteineen tulee kuitenkin asettamaan erittäin suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle. Maakunnan organisoitumisesta on säädetty maakuntalaissa tarkasti. Maakunnalle tulisi jättää enemmän vapausasteita järjestää hallintonsa, organisaationsa ja poliittinen ohjausmallinsa maakunnan olosuhteisiin soveltuvalla tavalla. Maakunnan toimiala Yleinen toimiala on tärkeä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan mukainen itsehallinnon elementti. Maakunnan toimialaa tulee laajentaa siten, että maakunta voi ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita alueen kunnat tai osa niistä ei hoida edellyttäen, että mukana olevat kunnat sitoutuvat rahoittamaan toiminnan eikä tehtävä kuulu valtion tai muiden toimijoiden vastuulle. Maakunnan toimialaa koskeva sääntely jättää avoimeksi kysymyksen, voiko maakunta tarjota sille säädetyissä tehtävissä, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, lain edellyttämän palvelutason ylittävää palvelua tai palvelua, joka on kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaista maakunnan tehtäviä tukevaa ja/tai täydentävää palvelua. Kunnissa tämä on nykyään kuntien yleisen toimialan nojalla mahdollista. Maakuntien toimintaympäristöt ovat erilaisia.

Maakuntaudistuksen tulisi mahdollistaa palvelujen organisointi parhaalla mahdollisella tavalla. Palvelujen tuottamisen pitäisi olla tehokasta ja edullista. Olosuhteiden erilaisuus tulee ottaa huomioon ja mahdollistava joustavat yhteistoimintamuodot palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa. Myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei liian tiukka lainsäädäntö muodosta esteitä asiakaslähtöiselle kehittämiselle ja palvelujen toteuttamiselle. Erityisesti kaupunkiseuduilla on myös tärkeää varmistaa, että neuvottelut maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusten sekä kasvusopimusten sisällöstä käydään jatkossakin suoraan asianomaisten ministeriöiden kanssa. Maakunnalla on 25 lakisääteistä tehtävää. Maakuntalakiluonnoksessa maakunnan toimiala on tiukasti rajoitettu ja se voi hoitaa vain laissa mainittuja tehtäviä. Maakunnan tulee voida hoitaa myös muita tehtäviä, mikäli maakunnan kunnat siitä sopivat ja rahoittavat toiminnan. Kanta-Hämeessä esimerkiksi Hämeen Kesäyliopiston ylläpitäminen on tällainen tehtävä. Kunnan, maakunnan ja muiden toimijoiden yhteistoiminta Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien, maakuntien ja muiden toimijoiden yhteistyö ja mahdollisuus sopia tarkoituksenmukaisten palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan, kuntien ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien suurimpien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioimisen annettavassa lainsäädännössä monien elinvoimatehtävien, kuten työllisyyden edistämisen, innovaatio- ja kilpailukyky politiikan sekä kotouttamisen tehokkaassa hoitamisessa alueelliset erityispiirteet huomioiden. Maakuntalakiluonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämistäsiirron siirrosta kunnalle silloin, kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että se olisi aina mahdollista, jollei sitä erikseen kielletä. Kunnat ja maakunnat ovat molemmat viranomaisia, joilla on itsehallinto. Maakuntien asukas pohja muodostuu alueen kuntien asukkaista, jotka valitsevat päättäjät sekä kuntiin että maakuntiin. Osa päättäjistä tulee toimimaan sekä kunta- että maakuntatasolla. Kunnilta ja aluehallinnolta siirtyä merkittäviä tehtäviä maakunnille ja niiden välillä on jatkossakin sekä toiminnallinen että taloudellinen yhteys. Päätökset ja toimenpiteet kunnissa vaikuttavat maakuntaan ja päinvastoin. Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei tule luoda lainsäädännöllisiä esteitä. Kunnan ja maakunnan jäykkä toimivaltaraja uhkaa aiheuttaa päällekkäisyyksiä ja palveluaukkoja. Paikallisesti ja alueellisesti erilaiset ratkaisut tulee mahdollistaa lainsäädännöllä. Kunnan asukkaan ja palvelunkäyttäjän näkökulmasta sekä toiminnallisesti ja kansantaloudellisesti on tärkeää mahdollistaa sopimusjärjestelyt kuntien ja maakuntien kesken. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, elinkeinojen kehittäminen, aluekehittämisviranomaisen tehtävät, maankäytön suunnittelu ja maakuntakaavoitus sekä liikenneasiat ja ovat kunta-, maakunta ja asukasnäkökulmasta kokonaisuuksia, jota edellyttävät toimivaa yhteistyötä, yhteistä suunnittelua ja kehittämistä sekä palvelujen organisoimista. Kunnat ovat olleet vahvasti luomassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Ne ovat tähän asti vastanneet sekä palveluiden järjestämisestä että pääosin tuotannosta. Se on menestynyt kansainvälisissä vertailuissa sekä laadun että kustannusten osalta ja asukkaat ovat pääosin olleet tyytyväisiä. Tähän nähden ei ole olemassa mitään perusteita sille, etteivätkö kunnat jatkossakin voisi olla mukana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuotannossa omistamiensa yhtiöiden kautta siltä osin kuin palvelut tulevat olemaan valinnanvapauden piirissä. Kunnilla on osaamista, henkilöstö, toimitilat ja välineet. Maakuntalakiluonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämistäsiirron siirrosta kunnalle silloin, kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että sopiminen olisi aina mahdollista, jollei sitä erikseen kielletä. Maakuntien palvelukeskukset Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestäminen tulee olla maakuntien päätettävissä. Lainsäädännöllä ja lakiin perustuvilla standardeilla luodaan kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoiminen tulee perustua maakuntien päätöksille. Sinällään tukipalveluiden järjestäminen laajassa yhteistyössä on perusteltua. Kunnilla ja kuntayhtymillä on tästä hyviä kokemuksia. Tukipalveluissa toimii tällä hetkellä suuri määrä valtakunnallisia, maakunnallisia ja alueellisia yhtiöitä, joilla on osaaminen ja resurssit toteuttaa laajoja muutosprosesseja ja tuottaa palvelut julkisille organisaatioille. Investoinnit järjestelmiin, osaamiseen ja henkilöstöön olisivat huomattavasti edullisemmat kuin kokonaan uusia organisaatioita perustettaessa. Useat yhtiöt ovat jo osa valtakunnallista tai maakunnallista rakennetta. Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin,

järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Luonnoksesta puuttuvat myös yhtiöiden liiketoimintasuunnitelmat ja ennakoitujen kassavirrat sekä selvitykset niiden markkinavaikutuksista. Palvelukeskuksia ollaan perustamassa ilman minkäänlaisia selvityksiä niiden kustannuksista ja hyödyistä. Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavasta. Lakiluonnosten mukainen järjestely veisi tukipalveluita koskevan päätöksenteon kauas niiden käyttäjistä. Maakunnilla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, mutta rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Epäselväksi jää myös maakuntien omistajaohjauksen rooli ja suhde valtionohjaukseen. Valtion asema päätöksenteossa turvattaisiin yhtiöjärjestysmääräyksin. Samoin epäselväksi jää yhtiöiden hallitusten yhtiöoikeudellinen asema. Maakuntalakiluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista ja palvelukeskusten tehtävistä. Säännökset ovat väljiä ja ongelmallisia sekä maakuntien itsehallinnon että osakeyhtiölain kannalta eivätkä täytä asetuksenantovaltuudelta edellytettävää tarkkarajaisuutta. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulisi olla, että maakunnat päättäisivät palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden keskittämiseksi asetetut tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa usean tukipalveluyksikön mallilla. Talous- ja henkilöstöhallinnossa toimii jo lähtötilanteessa lukuisia julkisomisteisia ja yksityisen sektorin tuottaja- organisaatioita ja markkinoilla on tervettä kilpailua. Ehdotamme yhden kansallisen tukipalveluyksikön sijaan usean talous- ja henkilöstöhallinnon toimijan mallia, jossa maakunnat valitsevat talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottajan alueellisesti tai kansallisesti toimivien tuottajien joukosta. Tukipalveluyksiköt voisivat tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita myös kunnille, jolloin talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut olisi tuotettavissa tehokkaasti myös kuntien jäljelle jäävien tehtävien tarpeisiin. Yhteishankintojen osalta maakunnissa on oltava toiminnan laajuuden puolesta itsenäinen kattava palvelu- ja tavarahankintojen juridinen ja tekninen hankintaosaaminen, jota ei voi kokonaan siirtää valtakunnalliselle toimijalle. Yhteishankintajärjestelyn ei tulisi myöskään hajottaa maakuntien ja kuntien yhteistä hankintavolyymiä. Toiminnan tulisi tukeutua olemassa oleviin hankintaorganisaatioihin ja niiden osaamiseen ja asiakastuntemukseen mm. sote-sektorilla. Maakuntien hankintaan tarvitaan ylätason hankintatoimintaa koordinoiva toimija/palvelukeskus, jonka roolina olisi kaikkein suurimpien hankintojen toteutus. Palvelukeskus tekisi esim. vertailuja ja analyysejä ja sillä olisi hyvä tuntemus alan markkinasta. Organisointi olisi kevyt ja toimintatapa verkostomainen. Tieto- ja viestintätekniiset palveluiden (ICT-palvelukeskus) osalta maakuntien tarvitsemat kansallisesti yhteiset ICT-palvelut tulisi organisoida useamman toimijan verkostomallilla, jossa tulee arvioida myös nykyisten organisaatioiden hyödyntämismahdollisuudet. Kansallisen palveluarkkitehtuurin ja rajapintojen edellytysten ohjaus on kansallisen koordinaation tehtävä.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalakiluonnoksessa maakunnille on säädetty yhteensä 25 lakisäädettä tehtävääalueetta. Esitetyt tehtäväkokonaisuudet ovat pääosin perusteltuja ja sopivat hyvin maakunnan järjestettäväksi. Tehtävien hoidossa lainsäädännön tulisi kuitenkin antaa joustoa alueellisesti eriytyneisiin ratkaisuihin esimerkiksi suurilla kaupunkiseuduilla ja harvaan asutuilla alueilla. Yksi ja yhtenäinen malli ei ole toimiva koko maassa vaan ratkaisun sisällä tarvitaan joustavuutta, toimivaa työnjakoa ja liikkumavaraa erilaisille hallintoratkaisuille tehtävien hoidon suhteen. Maakunnille säädettyjen tehtävien sisältö tullaan tarkemmin määrittelemään kutakin tehtävää koskevassa erityislainsäädännössä. Erityislainsäädännön uudistaminen ja muutokset ovat vielä valmistelussa. Niiden jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että erityislainsäädännössä määritellään maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien ja muiden toimijoiden tehtävien kanssa. Toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Tehtävien järjestämisestä, tuotannosta ja yhteistyöstä täytyy kuitenkin mahdollisimman joustavasti voida sopia maakuntien, kuntien ja muiden toimijoiden kesken. Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota seuraaviin tehtäväkokonaisuuksiin: 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvä hyvinvoinnin edistämisen tuki siirtyy maakuntien vastuulle. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen perusvastuu on kunnilla. Tehtävät tulee lainsäädännössä määritellä ja selkeyttää kuntien velvollisuutta kerätä tietoja, joita sillä on velvollisuus seurata ja raportoida maakunnalle. On olemassa vaara, että ilman selkeyttämistä tehtävästä muodostuu hallitsematon kokonaisuus. Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan maakuntien tehtäviin kuuluu sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille ja ehkäisevät palvelut. Tärkeä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on kaikenlaisen väkivallan ennaltaehkäisy ja tapaturmien ehkäisy. Väkivallan ehkäisyä tulisi koordinoita seutu- tai aluetasolla ja että kunnat tarvitsevat tässä tukea. Väkivallan ja tapaturmien ehkäisy tulisi sisällyttää maakuntalain 6 §:n 1 §:n 2 kohtaan esim. muuttamalla kohta kuulumaan seuraavasti: ”sosiaalisen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön ja väkivaltatyön asiantuntijatuki kunnille ja ehkäisevät palvelut”. Vastaavasti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 8 § voitaisiin kirjoittaa muotoon ”Hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistäminen maakunnassa”. 2. Ympäristöterveydenhuolto Ympäristöterveydenhuolto on linjattu maakuntaan siirtyväksi tehtäväksi, jonka kunnat voivat kuitenkin tiettyjen edellytysten täytyessä ottaa hoitaakseen. Suuret kaupungit sekä osa yhteistoiminta-alueista ovat ilmaisseet halunsa vastata jatkossakin ympäristöterveydenhuollosta. Lähtökohtana kunnallisen järjestämisvastuun kriteereille tulisi olla nykyinen käytännössä toimivaksi havaittu laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminnasta. Mikäli lain edellytykset täyttyvät, kunta voisi tehdä sopimuksen maakunnan kanssa tehtävän hoitamisesta ja saada siihen kohdistetun rahoituksen. 3. Kasvupalvelut (työllisyys- ja elinkeinoasiat) TE-palveluiden selkeyttäminen ja uudistaminen yritys- ja asiakaslähtöisiksi kasvupalveluiksi on tavoiteltava uudistus. Maakunnilla ja kunnilla tulee olla oikeus sopia ELY-keskuksista maakunnille siirtyvien palveluiden hoitamisesta kunta- ja maakuntakohtaisesti. Esityksessä työllisyys ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään valtion TE-hallinnolta maakunnalle. Hämeenlinnan kaupunki katsoo, että maakunnan tulee voida sopia alueen kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. Maakunnan tulee myös voida siirtää järjestämisvastuu yhdelle tai useammalle kunnalle/kaupungille, jolla maakunnan arvion mukaan on riittävät taloudelliset ja muut voimavarat näiden tehtävien hoitamiseksi. Ilman järjestämisvastuuta kunnat eivät pysty riittävästi vaikuttamaan paikallisiin ratkaisuihin esimerkiksi työllisyysmäärärahojen kohdentamisessa. Nämä valtiolta maakunnalle siirtyvät tehtävät tulee rahoittaa rahoitusperiaatteen mukaisesti kokonaan valtion varoista. Kuntien työllisyys- ja yrityspalveluihin suuntaamat panostukset säilyvät kunnilla alueen ja kunnan elinvoiman tukemisen resursseina, ellei maakunnan ja maakunnan kuntien tai maakunnan ja yksittäisen kunnan kesken toisin sovita. Työllisyyden edistämiseen käytettävät julkiset varat (kunnat+valtio) tulisi nähdä ja hallita yhtenä kokonaisuutena. Kasvupalvelut ovat kuitenkin osa aluekehittämisen kokonaisuutta. Elinkeinojen kehittämiseen liittyviä tehtäviä uudistettaessa on kaikin keinoin varmistettava, että ne muodostavat ehjän kokonaisuuden kuntien elinkeinopolitiikan kanssa. Maakunnan tulee voida sopia alueen kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. 4. Aluekehittäminen Aluekehittämisviranomaisen

tehtävien siirto maakunnalle on tarkoituksenmukaista. Nykyiset liittojen aluekehitysviranomaistehtävät sekä pääosa ELY -keskusten tehtävistä kootaan yhteen maakunnalliseen organisaatioon. Samalla kootaan yhteen keskeiset kansalliset ja EU -kehittämismäärärahat sekä maakunnan strateginen suunnittelu. Rahoitettavien hankkeiden tulee perustua maakunnan strategiaan valintoihin ja sen mukaisesti toteutettavaan maakuntaohjelmaan. Myös kunnilla on jatkossakin keskeinen rooli alueen kehittämisessä.

Aluekehittämisjärjestelmä tulee nähdä laajana kokonaisuutena. Tämän takia tarvitaan aluekehittämistä koskeva yleislaki, jonka alle kasvupalvelut ja muut sisältölait voidaan sijoittaa.

5. Maakuntakaavojen ja kuntien yleiskaavojen suhde Maakuntakaavoituksen siirtymisestä maakunnan liitoilta maakunnille seuraa tarve tarkastella maankäyttö- ja rakennuslain kaavajärjestelmää maakuntien perustamisen jälkeen laajemminkin. Maakuntakaavoituksen tulisi jatkossa keskittyä selvemmin ja strategisemmin aluerakenteen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Toteutuessaan siirto heikentää kaupunkiseutujen elinvoiman kehittämisedellytyksiä, luo epäselvyyttä ja ristiriitoja sekä monimutkaistaa kaupunkiseutujen suoraa sopimuskumppanuutta (MAL- ja kasvusopimukset kaupunkiseutujen ja valtiovallan kesken). Tulevasta maakuntakaavoituksesta on säädettävä siten, että se on selvästi aiempaa yleispiirteisempää ja lähinnä strategisten valtakunnallisten tavoitteiden välittämistä kuntien kaavoitukseen. Kuntien ja kaupunkiseutujen onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa. Maakuntakaavoituksen kehittämisen lisäksi myös maankäyttö- ja rakennuslain arviointia ja uudistamista täytyy edelleen jatkaa, ja koko suunnittelujärjestelmää täytyy lähivuosina varautua kehittämään. Suunnittelualankin tulee viimeistään nyt liittyä kansallisiin kasvutalkoisiin. Tämä tarkoittaa huomion kiinnittämistä jatkossa sekä menotalous- että tulotalouspuoleen niissä monissa asioissa, joissa suunnitteluratkaisuilla ja suunnitteluprosesseilla on vaikutuksia elinkeinoelämään ja aluetalouteen. Myös sääntelyn ulkopuolella oleva suunnittelukulttuuri vaatii kehittämistä alueellista elinvoimaa vahvistavaan suuntaan. Tämän elinvoimamyönteisen kulttuurin ja notkean toimintatavan vahvistaminen on jatkossa pääosin maakuntien ja kuntien toimivallassa, mutta suunnittelualaa koskevan kansallisen keskustelun käynnistäminen on myös ministeriöiden (VM, TEM, YM ja LVM) vastuulla.

6. Liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot ja alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö Maakuntien tienpitoa koskevat tehtävät ja vastuut suhteessa Liikennevirastoon edellyttävät selvittämistä. Valtakunnallisen tieverkon toimivuuden kannalta on olennaista, että se suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetään yhtenäisten periaatteiden pohjalta. Tämä tulee varmistaa organisaatioratkaisussa. Siinä tulee myös varmistaa se, että maakunnilla on todelliset vaikuttamisen mahdollisuudet koskien valtakunnallista, maakunnallista ja alueellista liikenneverkkoa. Liikennejärjestelmäsuunnitelman roolia tulee vahvistaa.

7. Maatalouden ja maaseudun kehittäminen Tehtäväalueen tulee kattaa maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden, maaseutuelinkeinojen ja maatilatalouden sekä kala- ja riistatalouden edistämisen ja rahoittamisen, viljelijätukitehtävät sekä näihin liittyvät palvelut.

8. Pelastustoimi Pelastuslaitosten tehtävät tulee osoittaa järjestettäväksi 18 maakunnalle. Pelastustoimen ja sen osana ensihoidon osalta maakunta on selkeästi luontevin rahoitus-, järjestämis- ja toteuttamisohjaaja. Maakuntia laajempien alueiden tehtäväksi tulee määritellä tehtävien sekä poikkeusolosuhteiden koordinaatio. Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pystyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntaudistuksen jälkeen. Jotta pelastustoimella on tosiasiallinen mahdollisuus varautumisen tukeen ja yhteensovittamiseen sekä maakunnan yhteisessä varautumisessa että kunnissa, tulee pelastustoimi asemoida maakuntaan siten, että riittävä toimialaosaaminen on sijoitettu palveluja järjestävälle tasolle.

9. Vesitalous, vesihuollon edistäminen ja suunnittelu Maakunnalla voi olla laaja-alaisia vesihuollon edistämisen- ja yhteistyötehtäviä. Vesilain valvontatehtävät soveltuvat parhaiten maakuntien vastuulle osana vesiasioiden kokonaisuutta. Vesihuolto on osa kuntien vastuulla olevan rakennetun ympäristön palvelukokonaisuutta ja vesihuollon suunnittelutehtävä ja järjestämisvastuu tulee olla jatkossakin kunnalla.

10. Kansainväliset tehtävät Kansainvälisten asioiden ja yhteyksien hoito on lakiluonnoksessa jätetty vapaaehtoisten tehtävien listalle. Kansainvälinen ulottuvuus on erittäin tärkeä osa kuntien ja alueiden työtä. Aktiivinen vaikuttaminen EU-edunvalvonnassa, alueiden rajat ylittävässä yhteistyössä ja eurooppalaisessa aluepolitiikassa ovat niin kunnille kuin maakunnalle luontaisia tehtäviä.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

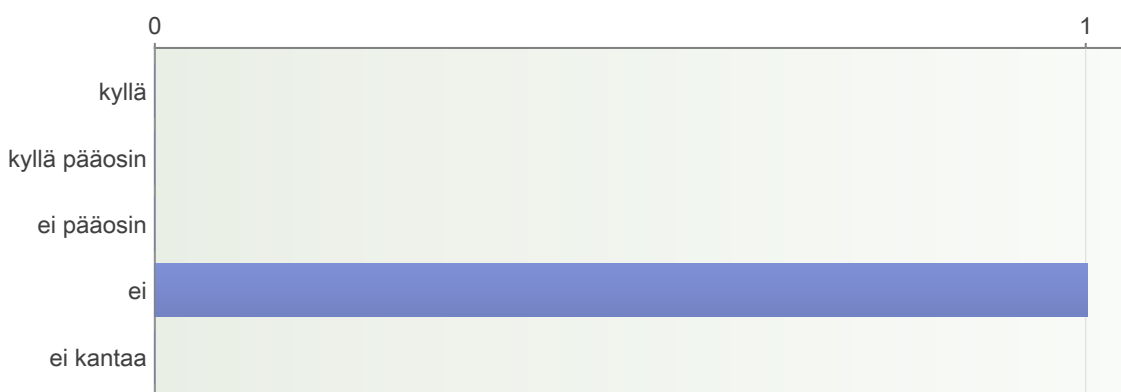

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntalakiluonnos vastaa kuntalain sääntelyä. Maakuntavaltuuston tulee luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle. Ehdotus antaa siihen toimivat puitteet. Esityksen 23 § antaa riittävän monipuoliset puitteet asukkaiden sekä palvelun käyttäjien monipuoliselle osallisuudelle.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

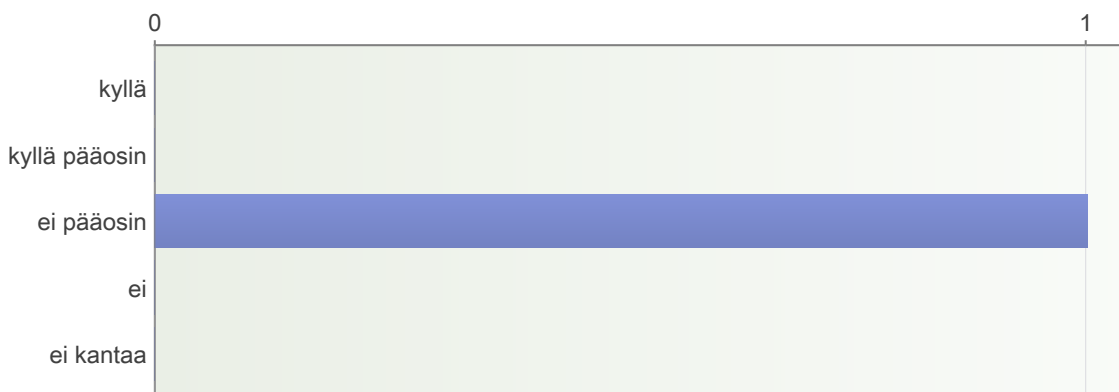
Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännöksiä maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suuremmat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategisiin linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden

kokonaisuuden hallinnalle. Järjestämisvastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviselle puolelle. Palvelujen järjestämisvastuun ja maakunnan palvelujen toteuttamisvastuun roolit ovat osittain päällekkäiset eivätkä esitetyssä mallissa mahdollista selkeää järjestämisen ja tuottamisen välistä työnjakoa. Maakunnan palvelulaitoksella on esityksessä liikaa järjestämisvastuuseen kuuluvia tehtäviä eikä palvelulaitos ole myöskään tasavertaisessa suhteessa muihin palvelutuottajiin. Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajoitettaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisimpään tehtävään eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Mikäli palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta ylipäätään on tarkoituksenmukaista säätää lailla ja lakiesityksessä olevalla tarkkuudella, on palvelun järjestäjälle luotava edellytykset ohjata palvelurakennetta ja palvelun tuottajia – myös maakunnan omaa palvelulaitosta – yhdenmukaisesti poliittisen päätöksenteon pohjalta. Näin rahoitus- ja järjestämisvastuu määrittyy selkeästi maakunnan järjestäjälle ja palvelujen tuottaminen tapahtuu tasapainoisessa tuottajarakenteessa. Monituottajamallin ohjauksessa maakunnan palvelulaitoksen tulee olla yksi toimija muiden joukossa, jota ohjataan sopimusohjauksen periaatteilla. Viranomaistoiminnan delegointi palvelulaitokselle tulee kuitenkin lakiesityksen mukaisesti olla mahdollista. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palveluntuottajien kustannusrakenteisiin.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Lähtökohtaisesti itsehallinnon elementtinä on oikeus päättää tuloistaan (verotusoikeus). Valtion rahoitus sekä tiukaksi määritelty rahoituskehys kaventavat merkittävästi maakuntien itsehallinnon alaa. Rahoitusperiaatteena lakiesityksissä oleva pääosin (89 %) tarveperusteinen erilaisilla kertoimilla painotettu rahoitusmalli on kuitenkin oman verotusoikeuden jälkeen seuraavaksi paras maakunnan rahoitusmuoto, joka mahdollistaa luontevalla tavalla kantokyvyltään erilaisten alueiden tasapainoisen rahoituksen. Lähtökohtaisesti ahtaaseen rahoitusmalliin yhdistyy kuitenkin moninaista valtion ohjausta maakunnille (maakunnan tehtävien säätäminen lailla, rajoitettu oikeus päättää palveluiden tuotantotavoista, valinnan vapauden piiriin otettavien palvelujen määrittely, rajoitettu mahdollisuus päättää hallinnosta, sopimusoikeuden rajoitukset, sitominen palvelulaitosten käyttöön, erilaiset valtion ohjauksen toimivaltuudet, investointien ohjaus jne.). Maakuntien rahoituksellisesta

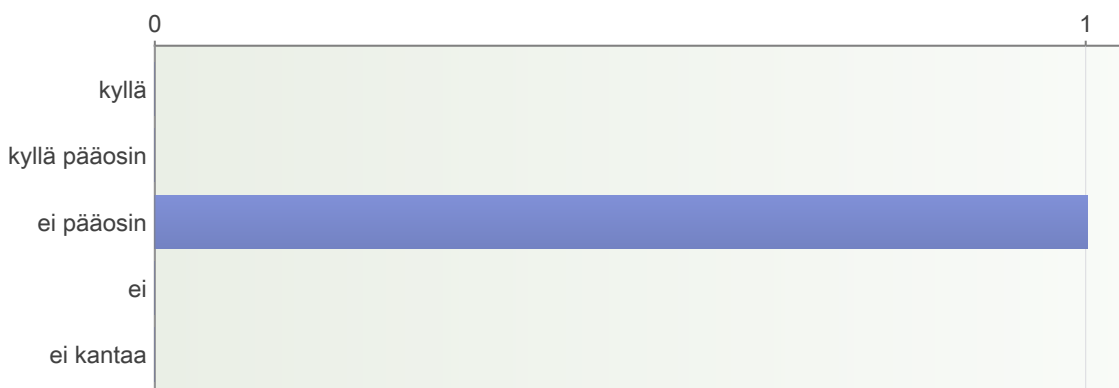
kokonaisuudesta on vaarassa muodostua liian säädelty ja siihen sisältyy riski siitä, että lainsäädännöllä määriteltyihin tehtäviin ei muodostu maakunnissa riittävää rahoituspohjaa. Uhkana on myös uusien tehtävien säätäminen maakunnille ilman riittävän realistista rahoituspohjaa. Lisäksi kansalaisten vapaan valinnan lisääminen laajasti ja nopeasti saattaa uhata maakunnan palvelujen rahoituspohjaa, mikäli palvelukysyntää ja sitä myöten rahoitusta siirtyy maakunnan palvelulaitoksen ulkopuolelle nopeammin, kuin maakunta pystyy tosiasiallisesti sopeuttamaan toimintaansa. Laskennalliseen yleiskatteeseen rahoitusmalliin tulee rakentaa kannusteita tuloksellisuuden parantamiseen sekä taata riittävä rahoitus tutkimus-, koulutus ja kehittämistoimintaan maakuntatasolla. Yleiskatteellisuudesta johtuen maakunnilla on mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Tämä on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta. Yleiskatteellisuudesta tulee pitää kiinni, eikä mitään osaa maakuntien saamasta rahoituksesta saa korvamerkitä tiettyihin menoihin. Tämä koskee myös sekä uudistuksen seuraavassa vaiheessa maakunnille siirrettäviä valtion tehtäviä että monikanavarahoituksen purkamisen myötä maakunnille siirrettäviä tuloja. Kaiken kaikkiaan maakunnille osoitettavien uusien tehtävien rahoituslaskelmien tulee olla paljon nykyistä realistisemmalla pohjalla ja rahoituksen tulee kattaa uudet palvelukokonaisuudet täysimääräisinä. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä säännökset lainan otto-oikeuden rajoittamisesta ovat aivan liian tiukat ja ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika toteuttaa toiminnan rakenteissa tarvittavat muutokset. Maakunnat tai niiden määräysvallassa olevat oikeushenkilöt eivät lakiluonnosten mukaan kuuluisi Kuntien takauskeskuksesta annetussa laissa säädettyjen rahoituskelpoisten kohteiden joukkoon, joten Kuntarahoitus ei voisi niitä rahoittaa takauskeskuksen takauksella hankituilla varoilla. Koska esitetyt maakunnat eivät kuuluisi Kuntarahoituksen toiminnan piiriin, tulisivat maakunnille siirtyvät velat irtisanottaviksi. Jotta maakunnat voisivat tulla Kuntien takauskeskuksen rahoitushuollon piiriin, niillä tulisi olla sama riskikuokka kuin kunnilla ja valtiolla. Tämän varmistamiseksi yksi vaihtoehto on, että valtio tulisi nykyistä suuremmalla osuudella Kuntien Takauskeskuksen jäseneksi. Näin myös Kuntarahoituksen lainoitus voitaisiin varmistaa jatkossakin muuttamalla takauskeskuslakia koskemaan valtion sosiaalisen asuntotuotannon lisäksi myös perustettavien maakuntien toimintaa.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

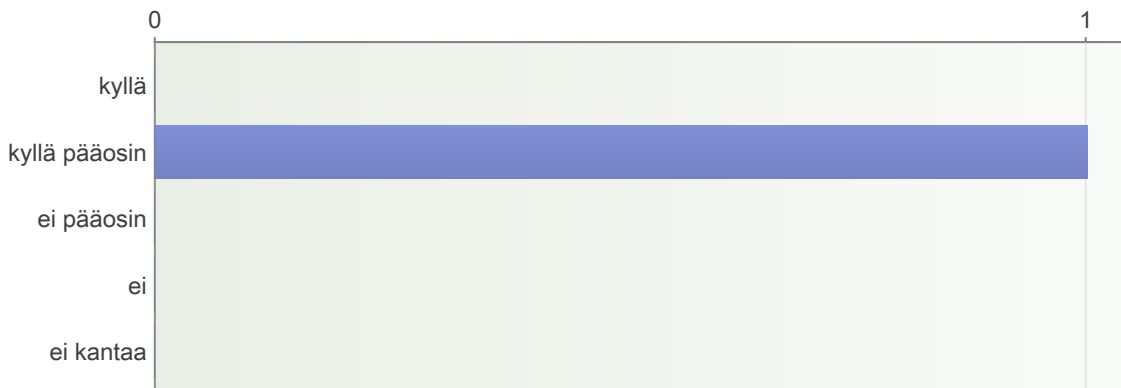

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palvelujen läheisyyttä, se mahdollistaa myös tarkoituksenmukaisen palvelujen keskittämisen. Tietyn asteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Tarkoituksenmukaista on lisätä myös digitaalisia palveluja, etäpalveluja, puhelinpalvelua ja liikkuvia palveluja. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamistapa.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

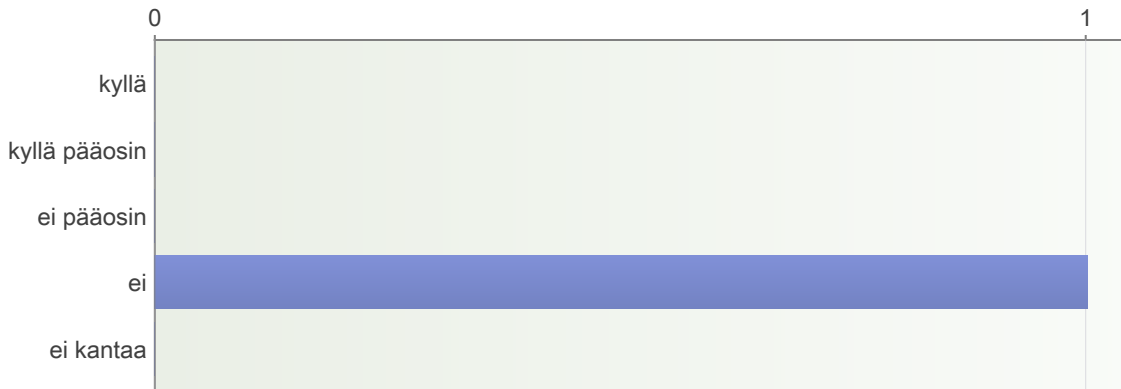

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Peruseriaatteena maakuntaa laajempien kokonaisuuksien sopiminen 5 yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen puitteissa on merkittävästi toimivampi ratkaisu kuin kaavamainen 18/12/5 -mallinen valtakunnallinen asetussäätely koskien yksityiskohtaisia hoitoja ja toimenpiteitä. Viiden alueen yhteistyösopimus on riittävä pohja toimivan työnjaon ja tarkoituksenmukaisen resurssien käytön varmistamiseksi. Asetuksin määritellyllä työnjaolla kavennetaan merkittävästi sekä maakunnan itsehallintoa että palvelurakenteen tarkoituksenmukaista toteuttamista yhteistyöalueilla. Suurempiin kokonaisuuksiin koottavista palveluista koskevasta sääntelystä tulee voida poiketa, mikäli alueellisten tarpeiden mukainen palvelu (esimerkiksi päivystyksen ylläpito) sitä edellyttää. Viiden alueen yhteistyösopimuksen sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat ja avoimet sekä tulkinnanvaraiset mahdollisuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa eivät ole hyväksyttäviä. Lisäksi järjestämislain 18 § on ristiriidassa maakuntien itsehallinnon kanssa. Pelastuslaitos ja sen osana ensihoito tulee järjestää, rahoittaa ja toteuttaa maakunnallisena kokonaisuutena. Palvelujen koordinointi yhteistyöalueilla on sen sijaan tarkoituksenmukaista. Kanta-Hämeen -tyyppisen maakunnan osalta koordinoinnissa on syytä ottaa huomioon se, että ensihoidon toimintaa tulee koordinoida usean yhteistyöalueen suuntaan.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

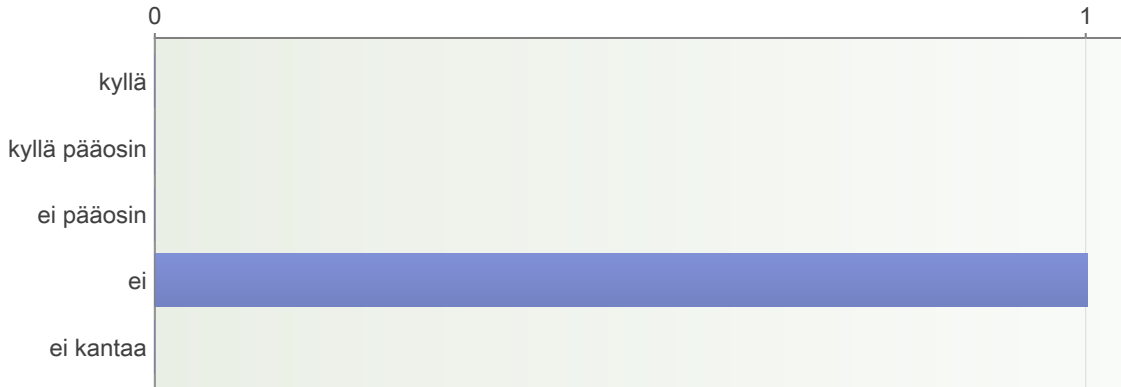

Avoimet vastaukset: ei

- Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee asiakaslähtöisen integraation toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden sekä sote peruspalveluiden ja maakunnan vastuulla olevien sotepalveluiden ja myös pääosin kuntien vastuulle jäävien hyvinvointipalveluiden välillä. Integraation toteutuminen on asiakkaan saaman palvelun, palvelun vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kannalta erittäin tärkeää erityisesti paljon palveluja käyttävien kansalaisten palvelukokonaisuuksien näkökulmasta. Erityisen ongelmallista on, että luonnos laista valinnanvapaudeksi ei valmistunut samanaikaisesti järjestämislain kanssa. Tämä vaikuttaa olennaisesti arvioon järjestämislaista. Integraation keskeinen edellytys on asiakas- ja potilastietojen hyödyntäminen. Käytännössä edellytys palvelujen integraation toteuttamiselle on, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena, arkaluonteisten henkilötietojen salassapitoa ja asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta kuitenkin kunnioittaen. Tämä edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilörekisterien yhdistämistä siten, että yhteiseen rekisteriin kuuluvien tietojen käsittelyoikeus mahdollistetaan työtehtävien mukaisesti. Integraatio toteutuu esityksessä rahoituksen osalta mutta järjestämisen osalta vain osittain, koska maakunnan palvelulaitoksella on sekä järjestämiseen että tuottamiseen liittyviä tehtäviä. Palvelutuotannon tasolla integraation toteutus on haasteellisempaa, koska maakunnan järjestäjän valta ohjata monituottajamallisessa toimintaympäristössä sopimuksin toimijoita on erittäin rajallinen. Järjestäjän ohjausvaltaa kaventaa se, että maakunnan palvelulaitos vastaa muiden kuin vapaan valinnan piirissä olevien palvelujen hankinnasta. Tähän kysymykseen liittyy integraation ohjaamisen keskeiset lainsäädännön valuviat, joiden korjaaminen edellyttää maakunnille selkeästi enemmän vapausasteita hallintonsa järjestämiseen. Palvelujen ohjaus muuttuu ehdotetussa järjestelmässä olennaisesti verrattuna nykyiseen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin tulee olemaan tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palvelujen tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään puolestaan perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, markkinaohjaukseen ja sopimusohjaukseen. Tällaisessa toimintaympäristössä onnistunut integraation toteuttaminen on vaikeaa, ja se edellyttää erittäin selkeän, yksiselitteisen ja vahvan palvelun järjestämisfunktion sekä ohjaustyökaluja, joilla ohjataan kaikkea tuotannossa tapahtuvaa palvelujen yhteen sovittamista.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

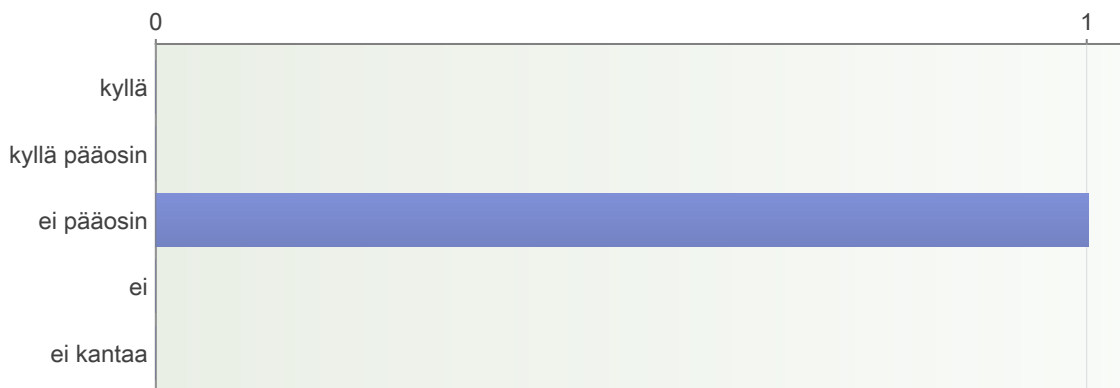

Avoimet vastaukset: ei

- Valtion interventio-oikeus maakuntien operatiiviseen toimintaan on maakuntien itsehallinnon kannalta erityisen ongelmallinen asia. Hämeenlinnan kaupunki katsoo, että palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategisesti merkittäviin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisiin kohteisiin. Strategiset tavoitteet sekä ministeriöiden ja maakunnan neuvottelumenettely yhdistettynä talouden kautta ohjaamiseen ovat riittäviä kansallisia ohjausvälineitä. Valtion ei tule puuttua maakuntien operatiiviseen toimintaan tai maakuntien yhteistyörakenteisiin, jos niillä kyetään turvaamaan riittävä lainmukainen palvelutaso kansalaisille. Maakunnan ohjauksen tulee perustua lakiin - ei sitä alempiin säädöksiin tai hallinnollisiin päätöksiin. Vahvan valtio-ohjauksen vaikutusta kustannusten kasvun hillintätavoitteen saavuttamiseen on vaikea arvioida. Kansainvälisten vertailujen perusteella on nähty, että paikallinen ja alueellinen itsehallinto on tuottanut laadukkaita sote-palveluja kohtuullisin kustannuksin ja hyvälaatuisina. Talouden ja neuvottelumenettelyn kautta tehty ohjaus ovat riittäviä keinoja maakuntien toiminnan ohjaamiseen. Mikäli valtion ohjaus toteutettaisiin esitetyllä tavalla, tulisi sen merkittävästi lisätä ohjaustehtäviin suunnattavia resursseja ja osaamista. Tämä yhdistettynä vuosittain toistettavaan investointilupamenettelyyn tuottaisi raskaan ja kankean toimintamallin ja lisäisi hallinnon kustannuksia. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös mahdollisuuksia asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden kehittämiseen. Säädöksessä ehdotetaan valtioneuvostolle myös päätösvaltaa olemassa olevien tietojärjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavista vaatimuksista. Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana osapuolena toimii maakunta tai niiden palveluntuottajat, on monessa suhteessa ongelmallinen.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

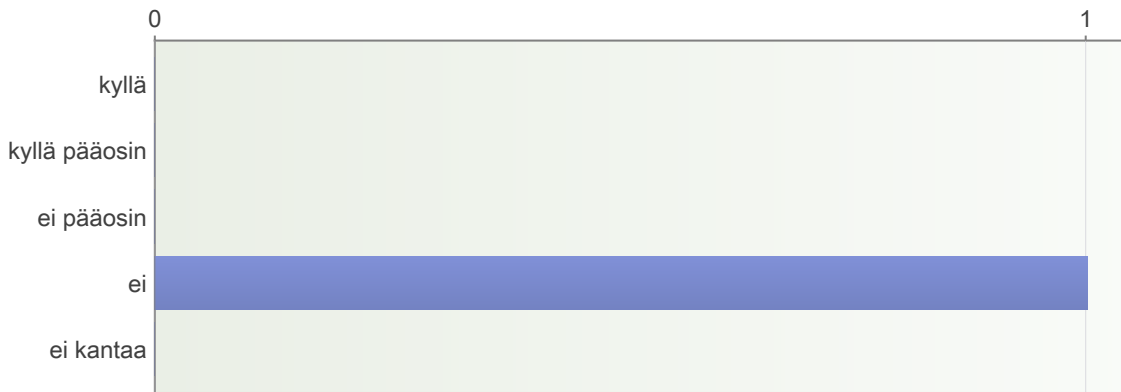

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Hämeenlinnan kaupungin mielestä sääntely kaventaa maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tehokkaasta ja tarkoituksenmukaisesta organisointitavasta, ja lakiesityksen tarkka sääntely maakunnan organisaatiosta, palvelun järjestäjän ja toteuttamisen erottamisesta tai yhtiöittämisestä ei ole siksi tarkoituksenmukainen. Maakunnille tulisi antaa vapausasteita sekä hallintonsa järjestämiseen että palvelujen rahoitus- järjestämis- ja toteuttamisvastuun tarkoituksenmukaisiin järjestelyihin. Lakiesityksessä ehdotettu järjestely voi synnyttää tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentää maakunnan kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulisi huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uudentyypinen organisaatiomuoto, jollaisesta ei ole mitään aiempaa kokemusta. Maakuntien toimintaympäristö on erilainen. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle ei ole esitetty selkeää syytä tai perusteluja.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- On valitettavaa, että esitys valinnanvapauslainsäädännöstä ei valmistunut samaan aikaan järjestämislain kanssa. Tämä vaikeuttaa kokonaisuuden arviointia. Valinnanvapauden toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota palveluketjujen toimivuuteen ja tapaan järjestää julkisen vallan käyttö. Yhtiöittämisvelvollisuutta vapaan valinnan piirissä olevien julkisten palvelujen osalta (118 §) ei ole perusteltu riittävästi, eikä yhtiöittämisvelvollisuutta tulkita samalla lailla kuin muissa Euroopan maissa. Tässä yhteydessä on huomioitavaa, että maakunnalla on palvelujen rahoitus-, järjestämis- ja toteuttamisvastuu palveluista myös niissä tilanteissa ja niillä alueilla, joissa markkinat eivät tuota vapaan valinnan piirissä olevia palveluita. Yhtiöittämisvelvollisuus rajaa ja hajottaa maakunnan tuotantotapoja tarpeettomasti. Sen vuoksi yhtiöittämisvelvoitteen juridinen pohja tulisi selvittää huomattavasti nykyistä tarkemmin. Yhtiöittämisvelvollisuutta perustellaan kilpailukyvyyn ja yritysten näkökulmasta, mutta velvoite on hoitoketjujen sujuvuuden ja integraation kokonaisuuden kannalta ongelmallinen. Maakunnan on joka tapauksessa järjestettävä ja toteutettava julkinen palvelutoiminta. Yhtiöittämisvelvoite lisää byrokratiaa ja luo tarpeetonta hallintoa ja kustannuksia; lisää päällekkäisiä hallintoelimiiä ja sopimuksia, joita joudutaan ylläpitämään ja valvomaan. Toimintarakenne on monimutkainen ja kallis. Yhtiöittämisvelvoitteesta tulisi luopua. Mikäli yhtiöittämisvelvollisuuteen päädytään, toiminnan turvaamiseksi myös kunnilla tulee olla mahdollisuus toimia yhtiömuodossa palvelujen tuottajina.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämislain 15 §:n mukainen palvelulupaus on lähtökohtaisesti myönteinen tekijä, joka lisää läpinäkyvyyttä palvelun käyttäjien suuntaan maakunnan järjestämiin palveluihin liittyvistä tavoitteista ja palveluprosesseista. Palvelulupaus sitoo maakuntaa ja sen vastuullista virkamiesjohtoa toimimaan maakunnan antaman lupauksen mukaisesti. Hyvinvointipalveluissa paras ja vaikuttavin lopputulos syntyy kuitenkin useimmissa tapauksissa palvelun antajan ja palvelun käyttäjän tekemistä toimenpiteistä. Palvelu luo usein edellytykset hyvinvoinnille, mutta palvelun käyttäjän omat toimet vaikuttavat lopputulokseen myös erittäin merkittävästi. Kuntoutuminen ei useinkaan perustu vain kuntoutukseen vaan hyvä lopputulos saadaan vain kuntoutuksen ja kuntoutujan omien toimien yhteisvaikutuksella. Yksipuolisen julkisen palvelulupauksen sijasta olisi syytä kehittää malleja, joissa määritellään julkisen palvelulupauksen lisäksi myös palvelun käyttäjä mukaan palvelun toteuttamiseen. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaisempaa puhua palvelusitoumuksista, jossa julkiseen palvelulupaukseen yhdistetään palvelun käyttäjän osuus parhaaseen lopputulokseen pääsemisessä. Näin luotaisiin edellytykset kansalaisten ja palvelun käyttäjien voimavarojen näkyväksi tekemiseksi hyvinvoinnin rakentamisessa.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

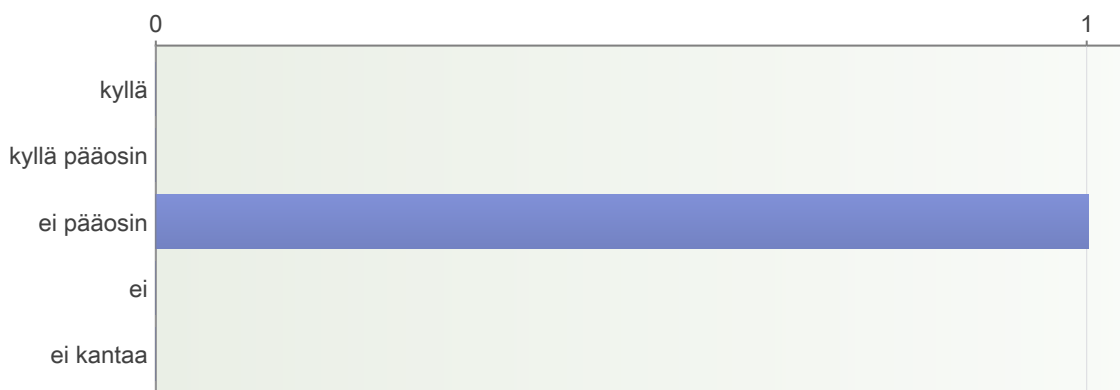
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

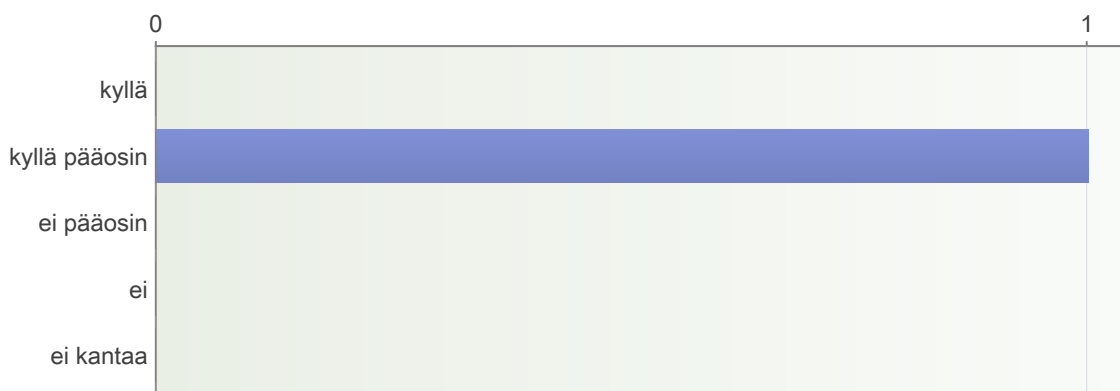
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset on korvattava. Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan maakunnan liitto asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen laissa mainittujen viranomaisten sopimuksen mukaisesti. Valmistelutoimielimellä on laaja valmisteluvastuu maakunnalle siirtyvien tehtävien, siirtyvän omaisuuden ja henkilöstön, tietojärjestelmien, aloittavan maakunnan talouden sekä luottamus- ja viranhaltijaorganisaation valmistelussa. Ehdotuksen keskeisin ongelma on, ettei väliaikaisen toimielimen

asema ja päätöksenteko ole riittävän selkeitä. Lainsäädäntöä tulisi täsmentää siltä osin, miten väliaikaishallinnon päätösten valmistelu ja täytäntöönpano käytännössä hoidetaan esimerkiksi tukeutuen nykyiseen kuntalakiin ja nykyisten maakuntien liittojen hallinto- ym. sääntöihin. Väliaikaishallinnon toimielimen jäsenet ovat sekä kuntien että valtion viranhaltijoita, joten yksiselitteisesti ei voida todeta, että heihin sovelletaan lakia kunnallisista viranhaltijoista. Väliaikaisen toimielimen rahoitus on auki. Kyse on merkittävästä kustannuksesta. Valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

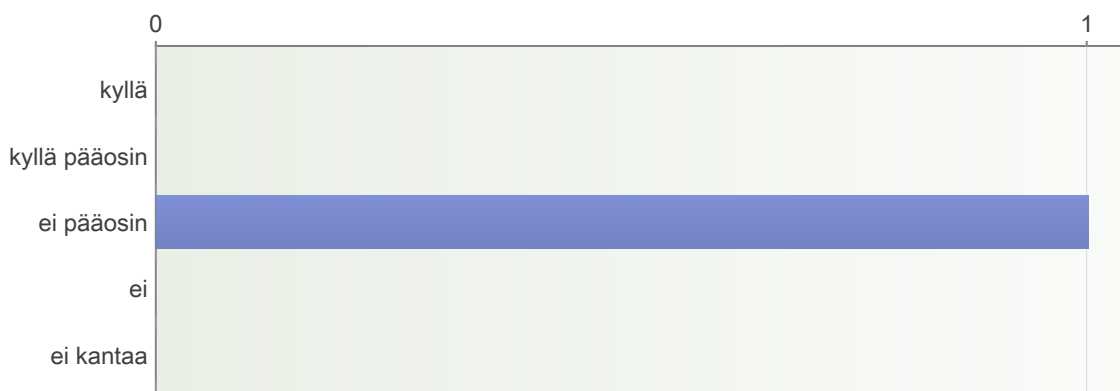

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ehdotettu liikkeenluovutus on kannatettava periaate sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön siirtymiselle mukaan lukien tukipalvelujen henkilöstö. Voimaanpanolain 14 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kuntien palveluksessa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä toimivat henkilöt siirtyvät maakunnan palvelukseen silloin, kun henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet (50 %) on kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä. Ehdotuksen mukaan kyseisten tehtävien tarkoista henkilötyövuosista sovittaisiin maakunnan ja kuntien välillä. Säädöksen soveltaminen tulee aiheuttamaan ongelmia esimerkiksi tilanteessa, jossa maakunta ja kunta eivät pääse sopimukseen henkilötyövuosista. Lisäksi on huolehdittava siitä, että tukipalvelujen osalta liikkeenluovutuksessa sekä luovuttavalle osapuolelle että luovutuksensaajalle jää riittävät tukipalveluresurssit ja osaaminen. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siirtymäajasta, jonka aikana henkilöstön jatkosiiro maakunnan tai sen palvelulaitoksen yhtiöön luetaan liikkeenluovutukseksi. Ehdotettu siirtymäaika on kaksi vuotta. Henkilöstön aseman turvaamiseksi ja hallitun yhtiöittämisen toteuttamiseksi siirtymäajan tulisi olla pidempi. Lisäksi henkilöstön mahdolliset siirrot valtakunnallisiin tukipalveluyhtiöihin tulee toteuttaa samoilla periaatteilla kuin muutkin henkilöstösiirrot.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

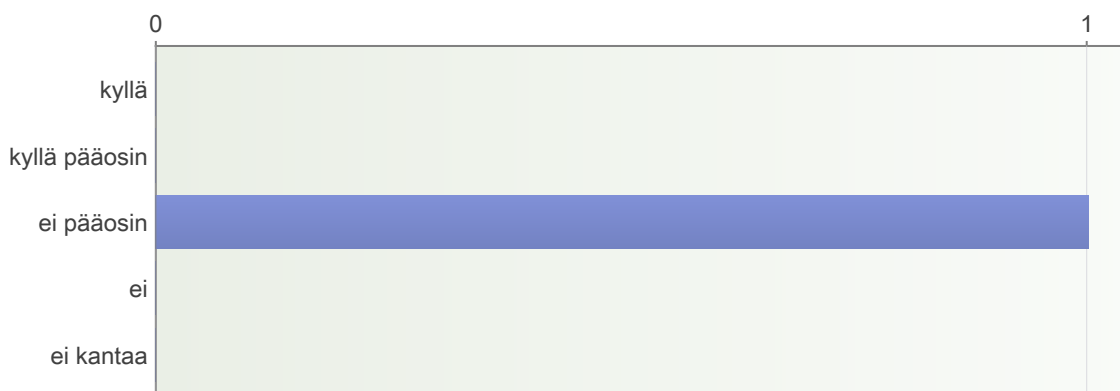
- Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle, joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen.

Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä 3+1 vuotta pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistönpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilymisen.

Kunnan maankäytön kehittämisen ja elinvoimaisuuden varmistamiseksi olisi perusteltua että kuntayhtymien maapohjat jäisivät kuntien omistukseen. Lakiesityksen tulisi mahdollistaa maapohjien ja alueiden jääminen kuntayhtymien/jäsenkuntien omistukseen sekä vuokraamisen maakunnille pitkäaikaisilla käyttötarkoitukseen sidotuilla vuokrasopimuksilla. Mikäli edetään lakiesityksen mukaisesti, kuntayhtymien maapohjaa tulee siirtää vain sote-toiminnan edellyttämä määrä.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

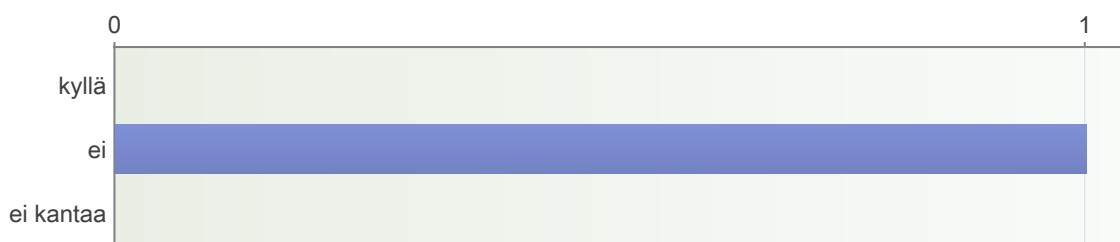

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Koska uudistuksen reunaehdoksi on asetettu, ettei kenenkään tuloveroprosentti uudistuksen vuoksi saa nousta, kaikkien kuntien tuloveroprosenttia edotetaan alennettavaksi tasasuuruisesti 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019. Tämä tuloveroprosentin alennus on mitoitettu kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien valtakunnallisten kustannusten perusteella. Kunnat eivät ehdotuksen mukaan saisi vuonna 2019 päättää tuloveroprosentin nostamisesta, vaikka tarve tähän perustuisi muihin syihin kuin maakuntauudistukseen. Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvatun kunnallisen itsehallinnon ytimeen. Hämeenlinnan kaupunki vastustaa sitä, että maakuntauudistuksessa puututtaisiin kunnan oikeuteen päättää tuloveroprosentistaan. Kuntien verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee. Kuntasektorin erinomainen luottoluokitus perustuu pitkälti juuri verotusoikeuteen, mikä ilmenee myös luottoluokittajien arvioista.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

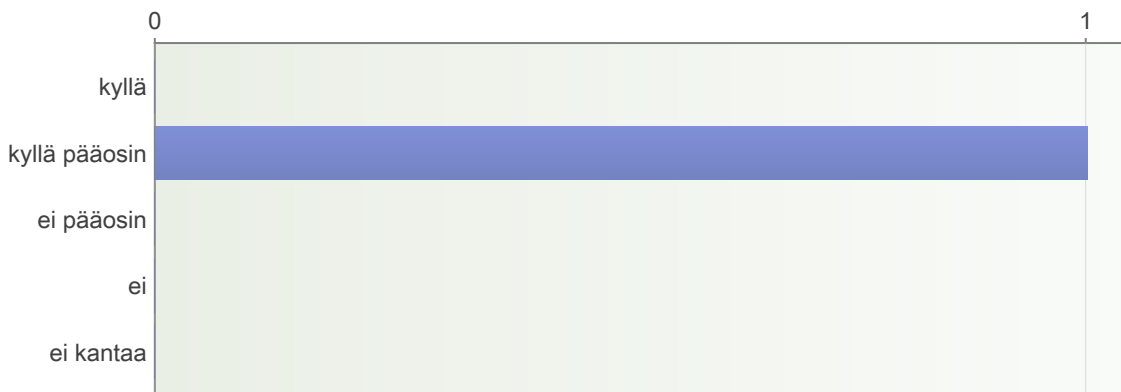
- Uudistus on historiallisen laaja ja vaativa kokonaisuus. Toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lähtökohtaisesti itsehallinnon elementtinä on oikeus päättää tuloistaan (verotusoikeus). Valtion rahoitus sekä tiukaksi määritelty rahoituskehys kaventavat merkittävästi maakuntien itsehallinnon alaa. Rahoitusperiaatteena lakiesityksissä oleva pääosin (89 %) tarveperusteinen erilaisilla kertoimilla painotettu rahoitusmalli on kuitenkin oman verotusoikeuden jälkeen seuraavaksi paras maakunnan rahoitusmuoto, joka mahdollistaa luontevalla tavalla kantokyvyltään erilaisten alueiden tasapainoisen rahoituksen sekä alueiden eroja tasaavan mekanismin. Rahoitusmalli on laskennallinen ja mekaaninen. Sen osana ja lisänä tulisi käydä valtion ja maakunnan välinen vuosittainen rahoitusneuvottelu, joissa pitää olla mahdollisuus rahoituksen tarkistamiseen, mikäli maakunnan olosuhteet sitä edellyttävät.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

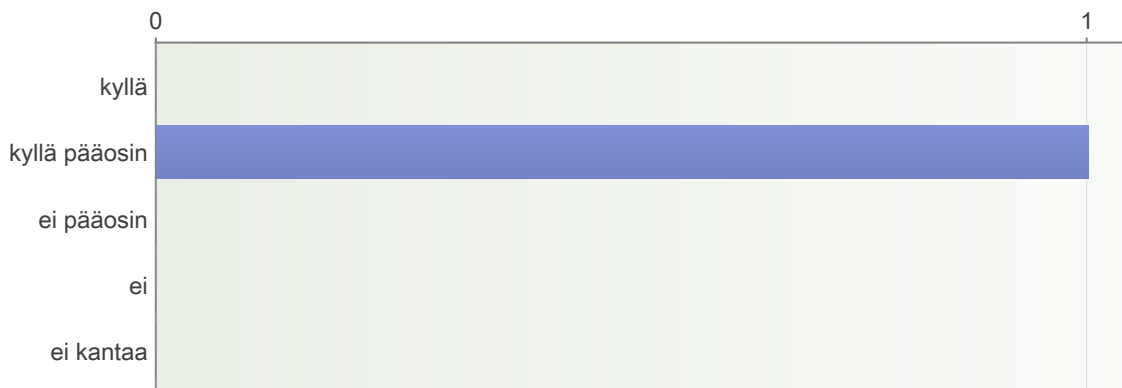

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Tämän periaatteen kanssa ovat ristiriidassa maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5–1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

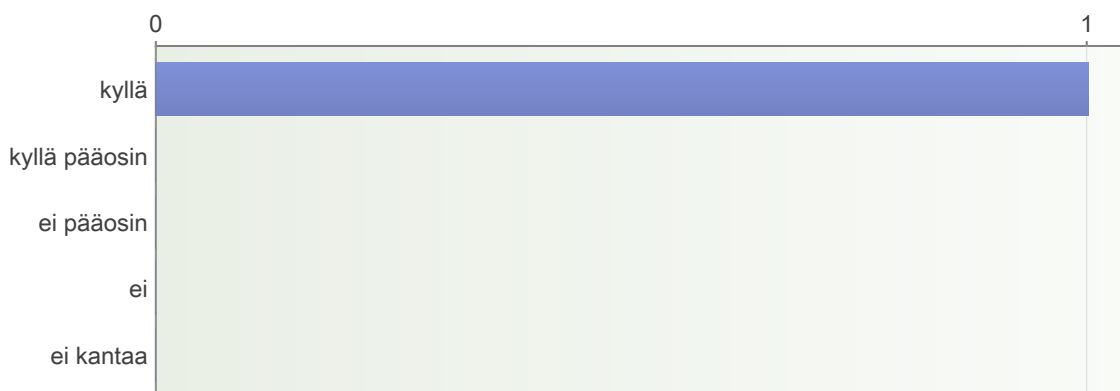

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Tarvetekijät on määritelty monitahoisesti. Rahoitusmallin ja tarvetekijöiden käyttöönotto edellyttävät jatkuvaa arviointia ja parantamista, kun rahoitusjärjestelmästä saadaan kokemuksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

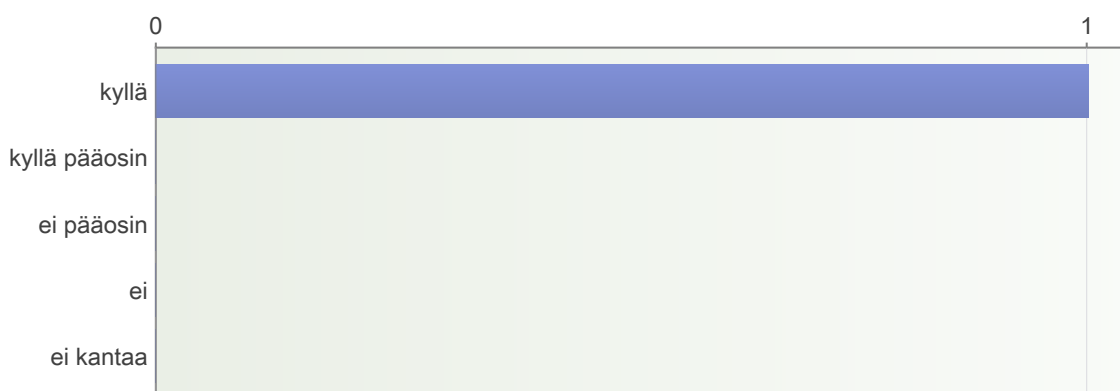
Avoimet vastaukset: kyllä

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätkö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

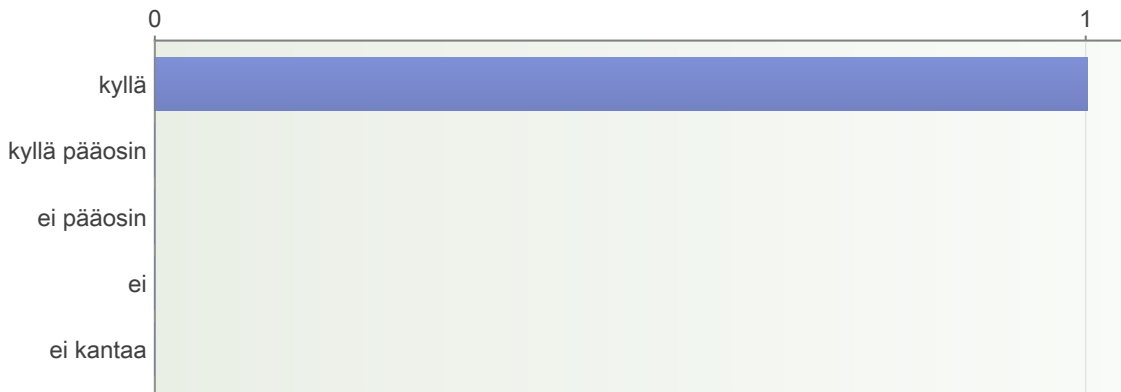

Avoimet vastaukset: kyllä

- Kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvät tasausmekanismit (tehtävien ja kustannusten siirtoa koskeva muutosrajoitin sekä siirtymätasaus) rajoittavat riittävästi uudistuksesta kuntiin aiheutuvia talouden muutoksia. Tasauksen keskiössä on, että lopulliset tasauslaskelmat tehdään jälkepäin uudistuksen voimaantulohetken kustannus-, tulo- ja järjestelmätiedoilla. Tässä vaiheessa kyse on kuitenkin kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä. Valtionosuusjärjestelmän tulee tasata kuntakohtaisia muutoksesta aiheutuvia eroja sekä taata se, että kuntien nykyinen verorahoitus (vähennettynä maakuntaan siirtyvällä rahoituksella) riittää kuntiin jäävien palveluiden rahoittamiseen. Oleellista on, että tuleva lopullinen valtionosuusjärjestelmä huomioi nykyistä paremmin kuntakohtaiset erot (esimerkiksi keskuskunnan investointivastuun ympäristökuntien "palveluista").

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

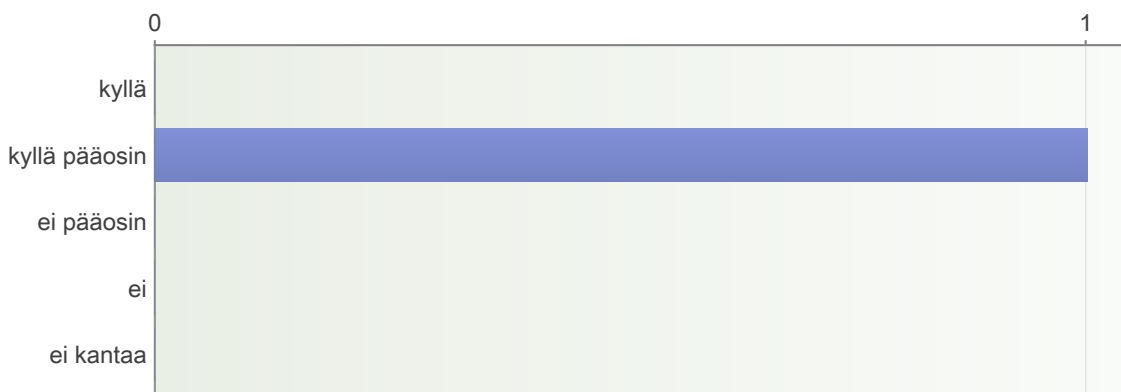
Avoimet vastaukset: kyllä

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävämpi kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Kuntien lainansaannin kilpailukykyiset ehdot perustuvat kuntien luottoluokitukseen ja verotusoikeuteen. Mikäli verokatto asetetaan, johtaa se todennäköisesti tilanteeseen, jossa kuntien riskitasot nousevat ja lainan hinta kohoaa. Rahoituslaitoksille muodostuu oikeus korottaa kuntien lainojen korkoja kesken laina-ajan. Mikäli verokatto asetetaan, tulee kohoavat korkokustannukset korvata kunnille täysimääräisesti. Mikäli veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019, tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa. Nykyinen asetelma yleisessä keskustelussa keskittyy hyvin pitkälti siihen, millä kunnallisveron siirron osalla maakuntien rahoitus turvataan. Kuntien rahoituksen turvaaminen on nostettava aiempaa suurempaa keskiöön tässä keskustelussa: kuntien rahoitusta saa leikata maksimissaan niin paljon kuin kunnilta siirtyy menoja

maakunnille.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen ja siihen liittyvä rajoitus päättää veroprosenteistaan vuosina 2019-2021 johtaa ongelmiin. Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi.

Kirkollisveron osalta esityksessä on päädytty siihen, että seurakunnat alentavat veroprosenttejaan oma-aloitteisesti. Linjaus on oikea ja samaa menettelyä tulee soveltaa myös kuntiin. Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on hyvä. Kuten luonnoksessa linjataan, kiinteistövero on tehokas ja tuotoltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita.

Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Kuntien veroprosenttien erillinen säätely vuosina 2019-2021 ei ole tarpeellista. Kunnissa ei ole tähänkään asti ollut halukkuutta kerätä verorahoitusta sitä määrää, mikä olisi ollut tarpeellista, joten ei ole todennäköistä, että tämä tilanne muuttuisi ja johtaisi ilman säätelyä ylimääräisten verojen keräämiseen.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä.

Varainsiirtoveron tilapäinen poistaminen tulee ulottaa myös kuntiin. Kunnilla on tarvetta järjestellä kiinteistöomistuksiaan uudelleen uudistuksesta johtuen elinkelpoisten yksiköiden säilyttämiseksi. Mahdolliset omaisuusjärjestelyiden taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

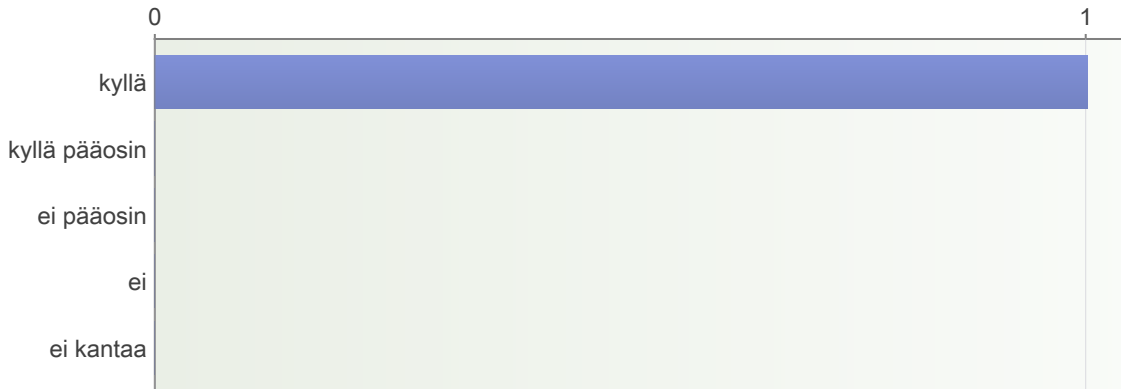

Avoimet vastaukset: kyllä

- Sääntely on kunnista ja kuntayhtymistä siirtyvän henkilöstön osalta tarkoituksenmukaista, koska työnantajaedunvalvontaan ei ehdotuksen mukaan tulisi muutoksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakunnan ehdotetaan olevan Kevan jäsenyhteisö, ja tämä sääntely olisi tarkoituksenmukaista eläkkeiden rahoittamisen kannalta. Esityksessä on myös otettu huomioon se, että yhtiöittämissitilanteissa yhtiöille säädettäisiin velvoite huolehtia lisäeläkkeiden säilymisestä.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Selvää on, että kaupunkiorganisaation rooli ja asema muuttuu uudistuksen myötä merkittävästi. Uudistus kaventaa niin kunnallista itsehallintoa kuin paikallista demokratiakin.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

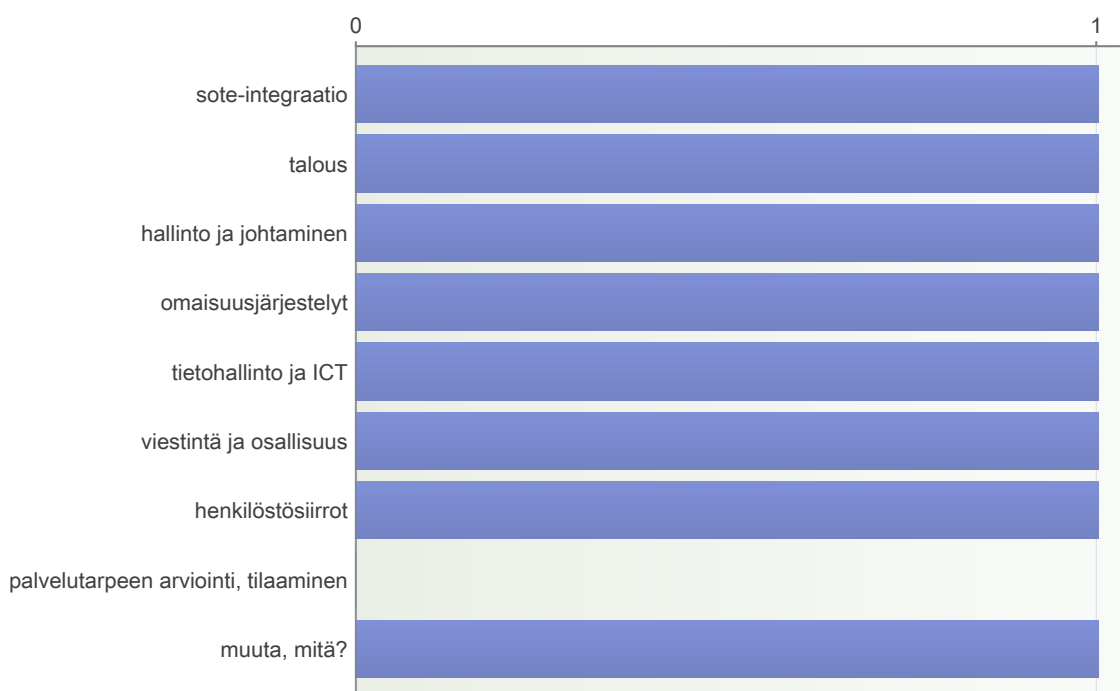
Vastaajien määrä: 1

- Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen vaikeuttaa olennaisesti asian arviointia.

Tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus, puuttuva verotusoikeus, rajoitetut mahdollisuudet ottaa lainaa ja uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta hankaloittavat merkittävästi edellytyksiä selvittää lakisääteisten tehtävien hoitamisesta.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Uudistus on erittäin laaja ja monimutkainen. Tukea tarvitaan uudistuksen kaikissa aiheissa ja vaiheissa.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Hämeenlinnan kaupunki pitää sote- ja maakuntauudistukselle asetettuja tavoitteita pääosin hyvinä ja uudistusta sinällään tarpeellisena. Hallituksen esitysluonnosta tulee kuitenkin muokata monelta osin. Lainsäädännössä tulisi huomioida maakuntien erilaisuus ja kaupunkiseutujen menestyminen myös jatkossa. Joustavat ratkaisut tehtävien ja palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa tulee mahdollistaa. Tällaisenaan esitys ei myöskään huomioi julkista sektoria kokonaisuutena eikä uudistuksen haitallisia vaikutuksia kuntien toimintakykyyn.

Kuntien elinvoimaroolin ja kunnallisen itsehallinnon kannalta on tärkeää, että kunnilla säilyy oikeus päättää tuloveroprosentistaan. Kuntien verotusoikeuteen puuttuminen merkitsisi riskiä kunnille myönnettyjen lainojen koron nousemisesta ja kuntasektorin luottoluokituksen alenemisesta. Hämeenlinnan kaupunki vastustaa sitä, että maakuntauudistuksessa puututtaisiin kunnan oikeuteen päättää tuloveroprosentistaan.

Peruskuntien taloutta on esitysehdotuksessa käsitelty niukasti. Yksittäisiä peruskuntia joutuu suurten taloudellisten haasteiden eteen heikentyneen tulorahoituksen, kasvupaineiden ja investointitarpeiden vuoksi. Omavaraisuus heikkenee ja suhteellinen velkaisuus kasvaa, joissakin kunnissa voimakkaastikin.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.